List 29. **NOVICE** Tečaj LX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 18. julija 1902.

Politični oddelek.

Bratski boj!

Iz Gradca, 16. julija. Razmere, kakor vladajo sedaj na Kranjskem, se v tej napetosti ne dajo držati. Škoda, ki jo dežela sama vsled tega boja trpi, je gotovo neizmerna. Saj je znano, kako ravno na Kranjskem ljudstvo uboža in se trumoma iz dežele seli v druge kraje, da si tam poišče kruha. Koliko bi bilo tu treba storiti, da se ljudstvu da zaslužek in kruh. Koliko bi bilo treba storiti v šolskem oziru, da se ustanovijo potrebne meščanske in obrtne šole, ki bi bile neizmerno važne ne samo za Kranjsko, ampak tudi za druge Slovence. Kolike važnosti bi bila trgovinska akademija, vseučilišče itd. Ni nam treba se ozirati na izvenkranjske Slovence že za kranjsko deželo samo je ta sedajni boj v neizmeren kvar.

Stanje izvenkranjskih Slovencev pa je vsled tega boja naravnost obupno. Prihaja nam udarec za udarcem in mi se ne moremo braniti, ker so nam vsem roke zavezane vsled prepirov na Kranjskem. Ne le, da Slovenci v obrambo svoje narodnosti ne moremo ničesar več doseči, še to, kar imamo, se nam jemlje. Mi imamo upanje sploh še kaj doseči, dokler ostanejo razmere na Kranjskem tako napete in nezdrave.

Nam se dozdeva, da gredó gospoda na Kranjskem v svojem medsebojnem nasprotju veliko predaleč. Saj menda ne bo nikdo na Kranjskem tako naiven, da bi mislil, da mora ali vse liberalno ali pa vse klerikalno postati. In vender se tako ravna. Na Kranjskem se mnogo premalo spoštuje svoboda prepričanja. Gospoda, pustite vsakemu svoje. Če hoče kdo biti pobožen kristjan, ne kalite mu tega veselja. Nasprotno pa, če kdo v liberalnem ali demokratičnem naziranju najde svojo srečo, kaj je to meni mar, to je reč njegove vesti. In če me še to kaj briga in ga naj za se pridobim, je gotovo, da ga ne smem sovražiti. Zakaj, če hočem koga za se pridobiti, tedaj ga pridobim le s prijaznostjo, nikdar s sovraštvom!

Ta boj kakor vlada na Kranjskem izvira zgolj iz netalerantnosti, ki pa ni znamenje omike in tudi ne vere.

Ta boj je pa tudi brezsmiseln. Kaj se hoče o tem doseči? Ali se hoče zabranjevati „tuji duh?“ No ravno s tem bojem se še prav širi. Ali se hoče zatreti vera? Tega dosedaj niti v prosvitljeni Franciji niso dosegli in tega tudi ne dosežejo vsaj ne pri tistih, ki se imajo boriti z naravnimi silami. Ali se hoče uprizoriti kak „kulturkampf“? Mislimo, da tega v Avstriji ne doživimo. Vzemimo, da bi bili sami liberalci voljeni v kranjski deželni zbor, prepričani smo, da bi vkljub temu ostalo vse pri starem, kakor drugod.

Kaj pa sledi iz tega? Gospoda naj spusti medsebojno mržnjo, ter na podlagi medsebojne tolerance, da se nikdo zaradi osebnega prepričanja ne preganja, iščete sredstva in pota k pomirjenju in združite svoje moči v povzdigo in obrambo slovenske narodnosti. Saj je vkljub različnemu osebnemu prepričanju mogoče skupno delovanje vseh Slovencev v narodno-političnem in gospodarskem oziru. Pa vender nima klerikalizem in liberalizem ničesar odločevati.

Naj se pomisli, da je politično in narodno stanje na pr. na Štajerskem veliko slabše, nego se v obče sodi. Ljudstvo ima še vsepovsodi prepričanje, da se zamanj branimo proti Nemcem, in se hladno udaja potujčevanju; pa tudi omikani „kružek“ zgublja ves pogum v očigled bratskemu razporu na Kranjskem, vsled kojega so itak vsi naši napori zastonj, ako se kmalu ne poravna. Ako Vam je torej kaj na tem ležeče, da se Slovenci ohranimo, tedaj se gospoda ne dajte več voditi od brutalne strasti, ampak od ra-

zuma, ako pa ne, tedaj se prepirajte naprej, dokler ne izkrvavite. J. Š. duhovnik v p.

„Glasbena Matica“ ob svojem jubileju.

Tiho, brez zunanjega sijaja in hrupa, je minolo soboto obhajala „Glasbena Matica“, ta velezaslužna gojiteljica pevske in glasbene umetnosti v Slovencih, svojo tridesetletnico oziroma dvajsetletnico glasbene šole. Vsa slavnost je bila omejena na to, da se je ta jubilej primerjal na občnem zboru, ki se je vršil isti dan. Pač žalostno, da je tako važno in zaslužno društvo kakor je „Glasbena Matica“, v takih denarnih razmerah, da še važne obletnice ne more s primerno prireditvijo poslaviti.

Zborovanje je otvoril društveni predsednik, gospod računski nadsvetnik Svetek, z ogovorom, v katerem se je med drugim spominjal tudi umrlih društvenikov in pevcev. Od zadnjega občnega zbora so umrli naslednji člani: Luka Bergant v Kamniku, Ivan Favai v Trstu, Janko Kalan v Radovljici, Frančiška Macák v Trstu, kardinal dr. Jakob Missia v Gorici, dr. Ignacij Namorš v Jesenicah ob Savi, Josip Warto v Idriji, Ferdo Kersnik, Josip Kušar, Josip Nolli in Avgust Pucihar v Ljubljani. Na predsednikov poziv so zborovalci v znak sožalja vstali raz sedeže.

Nadalje je gosp. predsednik omenjal, da obhaja „Glasbena Matica“ letos tridesetletnico svoje ustanovitve in dvajsetletnico ustanovitve društvene šole. Umetniški uspehi „Glasbene Matice“ so lepi in so društvu pridobili mnogo simpatij, žal, da je društveni financijelni položaj jako neugoden. Tisti javni faktorji, katerim je skrbeti za izobraženje in za kulturni napredek slovenskega naroda, bi pač morali poseči vmes. Zlasti bi bila to dolžnost deželnega zbora kranjskega. Poseben odsek, v katerem so bili gospodje: Milčinski, Kobler, Reich, Lozar in Hubad, je sestavil posebno spomenico, ki se v kratkem predloži javnim zastopom. Upati je, da bodo te korporacije priskočile „Glasbeni Matici“ na pomoč.

Predsednik se je končno v imenu društva zahvalil vsem tistim, ki so društvo v preteklem letu podpirali s subvencijami, tako c. kr. deželni vladi, deželnemu zboru, ljubljanskemu občinskemu zastopu in tudi kranjski hranilnici, prav posebno še deželnemu predsedniku baronu Heinu, kateremu se je zahvaliti, da je bilo društvu od potresnega posojila v znesku, 36.000 kron odpisana polovica, za vračanje ostalega dolga pa je vlada dovolila, da se plača v obrokih tekom 30 let.

O društvenem delovanju v minolem letu je poročal tajnik, gosp. profesor dr. Orel. Društveni odbor je imel 11 sej. Na zavodu so učili gg.: Fran Gerbić M. Hubad, Josip Procházka in Josip Vedral, ter gdč. Klotilda Praprotnik.

Pouk na društveni šoli se je začel dne 21. septembra m. l. in je trajal do 12. julija t. l.

Vseh 369 učencev je imelo na teden 136 ur pouka. Oprostitve od šolnine znašajo 1600 kron. Koncem šolskega leta so bile skušnje in sta bili prirejeni dve javni produkciji, ki sta obe prav dobro uspeli.

Koncertov je društvo priredilo štiri. Prva dva sta vrgla čistega dobička 673 kron, tretji pa je prinesel društvu nad 600 kron izgube.

Društveni člani — katerih je bilo okrog 900 — dobe letos klavirsko izdajo Foersterjeve opere „Gorenjski slavček“, ki jo je društvo izdalo v tisku. Mej člani je 10 častnih, 72 ustanovnih in nad 800 rednih.

Vse subvencije, ki jih je društvo dobilo, znašajo skupaj 6400 kron in sicer: državna podpora 1200 K, podpora deželnega zbora 2400 kron, podpora mestne občine ljubljanske 2400 kron in podpora kranjske hranilnice 400 kron.

O denarnem stanju je poročal društveni blagajnik gosp. P. Lozar. Dohodkov je bilo 23 656 kron 61 vin., izdatkov 22 057 kron 73 vin., torej 1598 kron 88 vin. prebitka. Ves dolg, ki ga ima „Glasbena Matica“, znaša 69 206 kron 29 vin. Proračun za l. 1902 do leta 1903 izkazuje 27.104 krone 48 vin. izdatkov in 18.454 kron 48 vin. dohodkov, torej 8641 kron primanjkljaja. Ako se vštejejo še stari računi v znesku 6870 kron in novi računi za popravo društvene hiše itd. v znesku 4383 kron, se vidi, da je treba pokriti še blizu 20 000 kron.

Zborovalci so vzeli obe poročili na znanje in izrekli na predlog gosp. Petrovčiča predsedniku, tajniku in blagajniku zahvalo.

Vršila se je potem volitev. Predsednikom je bil novič izvoljen računski nadsvetnik g. Anton Svetek. Odborniki so gg.: notar dr. Rupert Bežek, deželni oficijal Janko Gogala, sodni tajnik Fran Kobler, vadnični učitelj Iv. Krulec, prokurist Pavel Lozar, sodni tajnik Fran Milčinski, profesor dr. Ivan Orel, odvetniški kandidat dr. Vladimir Ravnihar, učitelj Anton Razinger, predstojnik c. kr. plačilnega urada Anton Reich, zdravnik dr. Vladimir Rudež, odvetnik dr. Fran Tominšek in profesor Matevž Vodušek. Za pregledovalce računov sta bila izvoljena gg. Přibil in Tauses.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Nagodbeno vprašanje je stopilo v nov stadij. Očividno je, da sta se dunajska in ogrska vlada približali druga drugi. Kdo je odnehal, se da pač težko reči. Najbrž je cesar odločil, koliko naj odneha Körber in koliko Szell, a da Madjari pri tem niso dosti na škodi, je več kakor naravno. Stvar je v toliko dozorela, da se začne dne 23. t. m. tretje branje carinskega tarifa, a že zdaj tečejo dogovori tako da bo carinski tarif že prej dogovorjen in bo tretje branje le formalnega pomena.

Deželni zbori zborujejo prav mirno in ni niti na Češkem nič političnih viharjev. Največ pozornosti absorbira vprašanje o avtonomiji Trentina. Italijanski poslanci niso zadovoljni, da je večina ustavnega odseka iz trentinskega ozemlja izločila dolino Fassa in pravijo, da ne sprejmejo projekta, če se jim ta dolina ne prepusti. Vlada se trudi, da to nasprotje poravna. V istrskem dež zboru se Lahi niso upali razveljaviti nekaj hrvatskih mandatov, kakor so iz začetka nameravali. Vsled tega so pri volitvi dež odbora v kuriji kmetskih poslancev dobili Hrvatje svojega zastopnika v deželnem odboru. Izvoljen je bil deželnim odbornikom dr. Trinajstić, njegovim namestnikom pa dr. Laginja. Moravski deželni zbor se je že razšel in ker je potekla njegova funkcijska doba se razpišejo v kratkem volitve. Pri teh volitvah nastopijo Čehi prvič ločeni; na jedni strani bodo stali svobodomiselni Čehi, na drugi pa klerikalni. To je posledica ekstremnosti gotovih ljudi, a rodilo se bo sčasoma iz te ločitve tako nasprotje, kakor pri nas.

Velika slavnost v Galiciji. — Minolo nedeljo se je po vsi Galiciji slovesno praznovala obletnica bitke pri Grunewaldu, v kateri bitki je poljska armada premagala in razbila armado nemškega viteškega reda. Vzrok, da se je ta obletnica tako impozantno praznovala, je silno nasprotje, ki je nastalo mej Poljaki in Nemci zaradi krutega zatiranja in sistematičnega uničevanja Poljakov v Nemčiji. Kaj pak, da v Nemčiji vse pisano gleda, ker se ves poljski narod tako žilavo in odločno zavzema za rojake v Poznanju in brez ozirov na svete političnih oportunistov ne prikriva svojega neizprosnega nasprotja proti Nemčiji. In da je poljsko nasprotje faktor mejnarodnega pomena, to v Berolinu prav dobro vedo.

Črnagora. — Te dni se je vršila na Cetinju poroka kneževiča Mirka z gdč. Natalijo Konstantinovićevo. Kneževič Mirko je drugi sin črnogorskega kneza, a zasede lahko tudi prestol, ker starejši njegov brat in prestolonaslednik nima otrok. Knežević Mirko je mej Srbi sploh jako popularen. Njegovo ime se je že večkrat imenovalo tudi v raznih političnih kombinacijah. Govorilo se je, da ga adoptira srbski kralj in večkrat se tudi piše, da se on pripravlja na to, da zadobi srbsko krono. Njegova nevesta je unukinja nekedanjega tržaškega trgovca Puića. Njen oče je jedini sorodnik srbskega kralja a v Srbiji jako nepriljubljen. Značajen mož ta gardni polkovnik Konstantinović nikakor ni. Listi trde, da se je povodom poroke kneževića Mirka pokazalo, kako nasprotje da vlada mej Srbijo in Črnogoro. A to ni resnično. Srbija pri poroki res ni bila oficijalno zastopana, to pa le iz ozirov na osebno nasprotje mej srbskim kraljem in njegovim polstricem, Konstantinovićem Teden dni po poroki se srbski poslanik že vrne na Cetinje v dokaz, da ta poroka ni uplivala na politično razmerje mej Srbijo in Črnogoro.

Italija in Rusija. — Te dni se je mudil italijanski kralj Viktor Emanuel v Petrogradu. Sprejet je bil z velikimi slavnostmi in posebno počeščen in odlikovan. V oficijalnih napitnicah se zrcali posebno dobro politično razmerje, da, prijateljstvo mej Rusijo in Italijo. Tak pojav, malo dni potem, ko je bila obnovljena trozveza, priča pač dosti jasno, da trozveza ne more biti posebnega pomena, ako je poleg nje mogoče tako prijateljstvo, kakor je nastalo mej Rusijo in Italijo. Očividno je, da stoji danes Italija dosti bližje Rusiji in Franciji, kakor svojima zaveznikoma, Nemčiji in Avstriji, a to pove dovolj.

Angleška. — Ministrski predsednik lord Salisbury je iz ozirov na svojo visoko starost in na svoje zdravje odstopil in ostavil v ministrstvu samo še kot „Čuvar velikega pečata“, katero mesto je zgol formalno. Ministrskim predsednikom je imenovan lord Balfour, doslej vodja vladne večine v parlamentu. V obče se sodi, da je Balfourjevo ministrstvo le prehodno ministrstvo. Odstopil je tudi finančni minister, ta pa radi tega, ker je vsled Balfourjevega imenovanja ministrskim predsednikom postal Chamberlain vodja vladne stranke.

Obrtnija.

Kan ali bersa na vinu.

Nobena vinska bolezen ni pri nas tako navadna, kakor bersa. Ni še dolgo od tega, kar sem bil v kleti jednega večjih vinorejcev, ki pa je imel vse vino bersnato. Ko sem ga posvaril, zakaj tako slabo ravna s to božjo kapljico, se mi je nasmejal, češ: da vino, ki ne „cvete“, je le malo vredno in slabo ter da še le cvet dá vinu pravo moč. Zato se pa naš vinorejec za to bolezen le malo ali nič ne zmeni. Koliko vina se pri nas radi tega pokvari, ako ga pravočasno ne spijejo, si lahko vsakdo misli.

Kaj pa je pravzaprav cvet ali bersa? Dragi bralci, le malo potrpljenja in vse se pogovorimo po vrsti. Vzemimo pol steklenice ne premočnega vina, ter ga pustimo na gorkem kraju Za nekaj časa zapazimo belo mreno, ki se je raztegnila po vrhu vina. Ta mrena pa je dvojne vrste, bolj debela ali pa bolj drobna. Če pristavimo nos ter nas nekako kiselo pošegeče, tedaj ta drobna mrena najbrže ni cvetna, ampak ocetna. Če pa ni duha po octu in je mrena videti bolj debela in nekako nagrbančena ter prav bele barve, tedaj bo to pravi pravcati cvet ali kan (bersa).

Kar imenujemo mi cvet, kan ali bersa, so neke plesnu podobne glivice, ki jih učeni svet imenuje vinske glivice ali pa s tujim izrazom „nycoderma vini“. Te glivice obstoje iz celic (mehurčkov), ki rastejo in se množijo, vender pa so tako majhne, da jih s prostim očesom ni možno videti. Z drobnogledom pa je lahko razločujemo; nahajajo se v vinu pa tudi v zraku. Da rastejo in se množe, je treba, kakor vsaki rastlini in sploh živemu bitju zraka in živeža. Da je res tako, se prepričamo lahko s tem, da napolnimo steklenico do vrha, jo dobro zamašimo in položimo po dolgem, da ne more zrak do vina. Berse ne bomo videli Iz tega se učimo, kako potrebno je, da je posoda vedno z vinom napolnjena in da ni v njej nič zraka.

Za živež prija bersi najbolj vino, pivo itd. Vino pa ne sme biti premočno. Najbolje mu ugaja ono, ki ima 5—7 % alkohola, ne prija mu pa več vino z 11 in več odstotki alkohola. Za vino, ki ima tedaj nad 11 % alkohola, se ni bati, da bi zacvelo, ker alkohol cvetne glivice sproti zadušuje. Mlada vina, ki imajo mnogo beljakovine, so vedno bolj podvržena tej bolezni nego stara in je treba zato na nje paziti. Tudi vročina vpliva na berso. Najrajši se nareja tam, kjer se mu ni bati, da bi ga zeblo. Najljubša toplota mu je 20 do 25° C in zato je kan posebno poleti tako navaden.

Akoravno ni cvet vinu tako nevaren, kakor na pr. ocetna mrena, vender nam ga tudi on popol-

noma pokvari, če pustimo, da se svobodno razvija. Saj lahko postane po več centimetrov debel, posebno, če stoji vino pri miru.

Vino, v katerem se je naselil cvet, postaja vedno bolj šibko in prazno, zgublja vinsko kislino in dobi poseben, neprijeten duh. Vinske glive prekrojijo alkohol, kateri daje vinu moč, v vodo in ogljikovo kislino, vinski ekstrakt pa porablja za svoje telo. Voda ostane v vinu, ogljikova kislina pa izpuhti.

Da se obvarujemo te bolezni, moramo vino v sodu vedno zalivati. To delo je tem bolj potrebno, ker ubranimo s tem pot do vina tudi mnogim boleznim, ki so mu še bolj nevarne. Ako smo zapazili v sodu berso, utaknimo pri vehi lij pod površino vina in zalivajmo skozi njega ter med tem trkajmo s kladivom ob sod, da se kan polagoma vzdigne. Nato prilijmo nekoliko več vina, da bo šlo čez, in tako izpere seboj tudi cvet. Mesto lija se lahko rabi tudi steklena ali gumijeva cev. Kadar se je cvet v vinu že premočno razvil, naj se pretoči vse vino v sod, ki se je zažveplal. Tudi ako smo prisiljeni imeti vino v nenapolnjeni posodi, in se je prikazal cvet, storimo dobro, če zažgemo nad njim nekoliko žvepla; ne smemo pa vzeti preveč žvepla, če hočemo, da nas ne bo glava bolela. Žveplena sokislina, ki se napravlja, kadar gori žveplo, zamori vinske glivice, ali pa vsaj omeji njih moč. Da ne postane vino v steklenicah bersnato, položimo steklenice po dolgem, ker se na ta način zabrani zraku pot do vina.

Kmetijstvo.

Starost konj.

Da je treba mladega konja, iz katerega hočemo napraviti dobrega in trpežnega voznika, kmalu napreči, ž njim delati velikokrat, pa ne težko in z vso prizanesljivostjo, to je vsakemu konjerejcu staroznana resnica, ki je pa vender tako važna, da je nikoli ne moremo prevečkrat povdarjati. Irek trdi po vsi pravici, da konj ni nikoli premlad za vprego, ako se le ne napenja čez njegove moči, pomenljivo pa maje z rameni, ako vidi mlečne zobe v gobcu jezdnega konja.

Konje, pri katerih ne moremo več brati let iz zobovja, imenujemo po navadi stare. Pri požlahtnjenih pasminah niso po 15—20 let stare živali čisto nič nenavadnega. Celo 20—30 let stari konji niso taka redkost, kot bi si kdo mislil. Zglede zelo visoke starosti nahajamo pri vseh onih konjerejcih, ki si prizadevajo že pri kobili uplivati na telesni ustroj ali konštitucijo njenih potomcev. Tak zarod se vedno odlikuje pred onim, kjer vlada le nemarnost in brezbrižje. Tudi tam, kjer ume kupec mladih konj svoje živali njih silam primerno rabiti, smotreno krmiti, gojiti in ž njimi lepo ravnati, nahajamo stare konje. Nikari ne mislite, da bogve koliko stane, ako podaljšamo konju življenje.

Nedavno mi je zatrjeval velik veščak v konjereji, da ima večina večjih konjerejcev ravno pri konjih prav malo dobička ali celo zgubo. Rekel je, da je samo enkrat naletel na graščino, kjer je nesla konjereja na leto po 5 % čistega; bila pa je to vzorna posest v Galiciji, znana daleč čez avstrijske meje po svojih dobrih oficirskih konjih. Kaj naj si torej mislimo o gospodarskem računu drugih ne tako vzornih konjerej?

Vzrokov slabega uspeha pri velikih konjerejah je več in ti nas ne brigajo dosti. Mi manjši posestniki konj smo največkrat slabega vspeha sami krivi, ker konj ne rabimo prav in ž njimi slabo ravnamo. Kakšen dobiček je neki to, ako na teden s konjem nekoliko kronic prišintarim, če pa zato konja toliko hitreje izrabim in ga moram nadomestiti z drugim. V nobenem slučaju ne znaša večji zaslužek toliko, da bi mogel z njim kupiti novega konja. Pametnemu in usmiljenemu konjerejcu je tak krvavo zaslužen denar gnjusoba; zato pa pri njem konji tudi učakajo starost. Poleg dobička ima tudi svoje veselje in stanovski tovariši mu skazujejo dolžno spoštovanje.

Na Angleškem po grajščinah in farmah niso konji 25—30 letni nobena redkost. V Freiburgu na Švicarskem je okoli l. 1870. 35 let star konj še čvrsto delal na polju. V istem času je živel blizu Geneve jezdec, ki je štel s svojim konjem vred precej nad 100 let.

Robin, arabskega pokoljenja, izključno jezdni konj, je bil v svojem 30 letu še eleganten kočijni dirjač. Zdaj je star 33 let, ne dela več in dobiva krmo zastonj, videti je pa, kot bi hotel — živeti še 33 let. Na zidu vojaškega hleva v Edinburgu stoji na kameniti plošči napis, ki pripoveduje o nekem častniškem konju; ta je potoval l. 1856. iz Škotske domovine v krimsko vojsko, po končani vojski je prišel nazaj na Angleško v Edinburg, kjer je dočakal 56 leto življenja, dokler ni poginil od starosti in bil zagreben za ondotno vojašnico.

Kmetijske raznoterosti.

Čistost kože pri kravah. Čistost kože pri kravah upliva zelo na zdravje živali in na mleko. V slabih hlevih, osobito v takih, kjer je strop iz lesa in je ta že star, slab in črviv, pada iz njega mnogo prahu. Ta prah se zadržava večji del na dlaki in koži krav ter zamaši znojne luknjice, da ne morejo delovati. Zato je treba krave in sploh vse govedo vsaj jedenkrat na dan česati in snažiti; take krave so veliko bolj zdrave in dajejo tudi več mleka.

Kako se zatro muhe v hlevu? Proti muham je dvoje vrst sredstev. Sredstva prve vrste imajo namen muhe pokončevati, druge vrste pa razmnožitev muh preprečevati. Muhe loviti in pokončevati ne izda veliko, ako ob enem ne skrbimo, da se ne razmnožujejo. Zadnje se pa doseže z veliko snago v hlevu, ki mora biti svetel in zračen. Pa tudi to ne bo veliko izdalo, če le jeden skrbi za dober in snažen hlev,

če pa naši sosedje ostanejo pri običajni nemarnosti. Prav dobro sredstvo muhe odganjati je neka voda, kjer se je kuhalo orehovo ali še bolje lorbarjevo listje. S to vodo se ves les v hlevu večkrat pomaže in istotako vsa živina. To sredstvo je le toliko časa izdatno, dokler je kaj duha po orehovem ali lorbarjevem listju; zato je dobro, mazanje večkrat ponoviti.

Kako je kokošim pregnati uši? To, kar se pri perutnini običajno imenuje uši ali kurjenci, so pravzaprav ptičje pršiče. Napadene kokoši je treba mazati, zlasti ob grebenu in po nogah se delajo grinje, s trpentinovim oljem, s petroljem, z močno tobakovo vodo ali s čim drugim enakim. Istotako se mora skrbno osnažiti kurnjak, in sicer z vročim lugom; če pa kurnjak ni dosti vreden, je pa najbolje sežgati ga in narediti novega.

Kako ravnati s kobilo, ki nikakor noče radovoljno dojiti žrebeta? Če kobila nikakor ne pusti žrebetu sesati, ni druge pomoči, kakor dati ji močno vrv, ki se skupaj zveže in potem s kakim vtaknjenim klincem zasuče (porajklja), da kobilo boli in ji odvzame vso moč. Ta klinec kdo med sesanjem drži in ga po potrebi manj ali bolj privij. Vrhutega je kobili eno sprednjo nogo držati vzdignjeno, da ne more brcati. Tako premagana kobila mora pustiti sesati in sčasom se morda privadi dojenju, ne da bi bilo treba takega sredstva.

Kaj kobili polagati, da dobi več mleka. Predvsem je kobilo treba krmiti s tečno hrano ter ji polagati krmila, ki pospešujejo tvorjenje mleka. Taka krmila so ječmenova moka, pomešana v pitno vodo, kuhano laneno seme, otrobi in korenje. Če pa vzlic temu kobila ne dobi mleka, krmi se žrebe posebej, in sicer z ječmenom, kuhanim na vodi, ter mu dodaj nekoliko kravjega mleka. Ta zmes se poklada mlačna. Taka ječmenova juha ima glede okusa in učinka tako veliko sličnost s kobiljim mlekom, da jo žrebeta ne le rada jedo, ampak ob nji tako dobro uspevajo, kakor pri najboljših kobilah. Krmljenje z ječmenovo juho ima celo pri dobro molznih kobilah velike prednosti, ker ob nji žrebe lehko čaka na svojo mater, kadar je pri delu, in ker se pozneje laže in hitreje odstavi.

Poučni in zabavni del.

Zaupnik.

(Spisal E. K.)

(Konec.)

Ali Ivan Aleksejevič je bil naiven. Ona, njegova ljubica, njegova nevesta je prišla, da bi dobila poljub, on pa ji je skuhal čaja in Ivana je obupavala. Ivan Aleksejevič jo je spremil domu in se galantno poslovil pred vrati njene hiše, Ivana pa je preživela mučeniško noč, kakoršne ne bi bila zaželela niti najhujšemu zločincu.

Kmalu potem pa se je nekaj zgodilo — kdo bi vedel, ali je bilo logično ali ne? Nekdo je povedal Ivanu Aleksejeviču, da je videl Ivano Bukšičevo, ko se je v pozni uri sprehajala z nekim gledališkim igralcem po Strossmayerjevi promenadi in ko jo je on, neverujoči Tomaž, vprašal, ali je res, je enostavno odgovorila: Da. Drugi dan je naznanila uradu, da je bolna, tretji dan pa sta izginila tisti igralec in ona iz Zagreba. Nekdo je pripovedoval, da sta se skupaj odpeljala z državnega kolodvora z brzovlakom proti Reki. In odtod sta namreč odpotovala s kakšnim Adrijinim parobrodom. Adrija vozi tudi v Ameriko. Ali kdo ve, kam sta pravzaprav šla?

To je bilo takrat.

Dolgo ni mogel Ivan Aleksejevič preboleti tega udarca. Toda s časom se je rana vender zacelila. In ko je popolnoma, ali vsaj navidezno popolnoma ozdravil, je začelo njegovo zdravo bitje zopet hrepeneti. Včasi se je skušal sam sebi smejati, ali slabo se mu je posrečilo. Želje so se obujale in bile so močnejše od njegove pameti, ki se je pač s časom v marsičem izvežbala, zlasti odkar je imel kot novinar vedno več dotike s svetom in življenjem.

A sedaj so prihajali tisti čudni slučaji . . .

Nekoč je prišel k njemu prijatelj, ter mu je jel po kratkem uvodu razkladati svoje duševne bolečine. Bil je zaljubljen, a cela stvar je bila precej komplikovana in Ivan Aleksejevič naj bi mu svetoval. To je bila težka naloga, pa novinar je bil dobra duša, ter je storil, kar je mogel.

Pozneje je moral nekemu sestričniku pomagati, da doseže svoj cilj, mlado, lepo dekle, ki je bilo sicer zaljubljeno vanj, a se je izgovarjalo, da so njena estetična načela preveč različna od njegovih in zato se boji, da zakon ne bi bil srečen. Ivanu Aleksejeviču se je posrečilo, da jo je prepričal o neutemeljenosti njenega strahu in stvar je prišla v red.

No, to so bile malenkosti. Prihodnji slučaji niso bili več tako letni.

Ko je bil peto leto urednik „Vjestnika“, je prišel neki večer na ples pevskega društva „Kolo“ v „Hrvatskem domu“. Seveda samo s tem namenom, da bi drugi dan poročal v svojem listu. Ples je bil kostumovan in njegova modna znanost ni povsem zadostovala. Obrnil se je torej do neke znane dame, gospodične Evice Lončarjeve, s prošnjo, naj mu imenuje in razloži nekatere kostume, ki bi jih bil rad navedel v svojem poročilu. Gospica Evica je bila jako prijazna, ter mu je storila uslugo. Sprehajala sta se, roko pod roko po dvorani, on s pripravljeno beležnico in s svinčnikom, ona z rudečim obrazom, ki je morda pomenil kaj, a ne, da bi bil Aleksejevič vedel, kaj.

— In tista v črni svili, gospica, kaj je tista?

— Micika Gabaševa? — Ej, ej, doktore, zdaj pa že mislim, da se norčujete. Pa bodisi, povem vam še to, ali — potem morate tudi Vi biti dobri.

— Dober — Vam, gospica?

— Da, meni. Veste, prijaznost za prijaznost. Micika je torej kraljica noči. In sedaj — bodete li dobri?

— Vam — še boljši, nego dober.

— Torej. Vi ste vender učen človek in — prebrisan.

— Aj, aj. Kaj pa to pomeni?

— Vam bodem že povedala, pa se ne smete smejati.

— Svečano obljubujem. Toda kaj to pomeni? Da niste morda zaljubljeni?

Gospice Evice obraz je oblila še močnejša rudečica. Tiho, sramežljivo je dahnila svoj „da“ in hitro, hitro je začela razkladati, da je njena ljubezen resnična, globoka, sploh, da ima vse lepe lastnosti, potem, da jo gotovo tudi Karpentar ljubi, Božo Karpentar, ki je koncipijent pri advokatu dr. Križu. O, gotovo jo tudi on ljubi!

— Eh, tedaj je vender vse v redu!

— Ne, ne. Pomislite, on je strasten opozicijonalec, saj veste, ljudje pravijo, da je naravnost fanatičen. Povsod deluje proti vladi, piše opozicijonalne članke. Pa če bi bil vsaj pristaš lojalne opozicije, ali radikalec je, grozen radikalec, ki bi rad vse sedanje razmere postavil na glavo. Moj oče pa, no, saj veste, kot oddelni svetovalec mora biti član kazine. In kaj bi bilo, ako bi dobil takega zeta?

Hm, da. Stvar je bila res malce nerodna, a zgovornosti Ivana Aleksejeviča se je posrečilo, potolažiti ubogo Evico in sicer tako temeljito, da bi mu bila dala skoro poljub, ki pa je bil gotovo v duhu namenjen groznemu radikalcu Karpentarju. Dva meseca pozneje je Ivan Aleksejevič med domačimi novicami svojega lista naznanil zaroko dražestne gospodične Evice Lončarjeve z dr. Božom Karpentarjem.

Na istem plesu pa se je zgodilo še nekaj druzega. Ona kraljica noči je imela oči prav tako črne, kakor kostum in te oči so užgale v Aleksejevičem srcu plamen, ki je povzročil, da se okretni novinar ni zanimal samo za kostum, temveč tudi za njegovo nositeljico. Micika je zahajala tudi na druge plese in Ivan Aleksejevič, ki je baje izvrsten plesalec, se je često ž njo vrtil po gladkem parketu. In zdelo se mu je, da pleše Micika prav rada ž njim. Počasi se je jelo v Aleksejevičem srcu zopet nekaj gibati.

— Hm, kdo ve, kaj bi to utegnilo biti? Da me ni kraljica noči malce očarala?

Stvar ni bila prav preveč nevarna, ali povsem vsakdanja vender ni bila. Globoka ljubezen? Ne. Ali prava, pravcata zaljubljenost. In polagoma je začel Ivan Aleksejevič gojiti razne nade. Ali. ali . . . Aleksejevič je imel že smolo. Na nekem Sokolskem izletu na Sljeme se mu je pridružila lepa Micika, zbok česar je bil ves srečen. Tajiti itak ni mogel več, da se želje zopet zbujajo v njegovih grudih in Micika je bila dražestna. Pot je vodil precej navkreber, urednik je ponudil krasni tovarišici roko, ona se je uprla na njo in začeli sta govoriti o različnih stvareh. Naenkrat sta začela razpravljati o ljubezni. In tedaj je prišlo.

— Oh, ljubezen je vender čudna pratika, je vzdihnila Micika in Aleksejevič ji je pritrdil. Micika pa je takoj nastavila:

— Veste, človek ne bi nikdar verjel, da se zgode v življenju prav take reči, kakor jih čitamo v romanih.

— E, seveda se zgode, še često.

— No, vidite, to je dobro, da priznavate to. Torej tudi razumete kaj takega. Veste, jaz mu tako zaupam, gospod Aleksejevič! . . . Saj ste mi prijatelj, gospod Aleksejevič? Kaj ne, da ste mi?

— Prijatelj? No, seveda sem, je odvrnil urednik, malce osupnjen.

— To je dobro, to je dobro, je hrtelo dekle. Vidite, jaz moram nekemu odpreti svoje srce. Saj morda ni nič posebnega, ali tako me teži, da Vam ne morem spisati. Jaz moram nekemu povedati, kaj se godi z menoj in Vi, ki ste mi prijatelj.

— Da, da, je pritrjeval Aleksejevič ponekod zmedeno.

— Vi me bodete tudi razumeli, pa se mi ne bodete rogali. Jaz sem zaljubljena, gospod Aleksejevič, zaljubljena pravim! No, tega ni mogoče povedati.

— Kdo pa je tisti srečnik? je vprašal novinar, a bilo mu je, kakor bi ga kdo polival z mrzlo vodo po hrbtu.

— To je ravno. Oh, to je čudno, čudno! Dijak je še, veste, ali letos je že v zadnjem letniku. Prav kmalu naredi izpite. V tem ne bi bilo nobenih težav. Ampak pomislite: Turek je, Turek!

— Turek?

— No, torej ne Turek, ampak Mohamedanec.

— Morda Sulejko Hafič?

— Baš on. Ali ni to neverjetno? Ali jaz si ne morem pomagati. Zaljubljena sem vanj, pa je. Oh, kaj ne, da mi ne bodete delali pridige radi tega? Saj sem si že sama toliko dopovedovala, kolikor mi ne more deset druzih dopovedati. A zaman, zaman, gospod Aleksejevič. In vidite, Vam zaupam. Oh, Vi mi bodete pomagali, kaj ne? Saj ni nemogoča stvar, samo težka je. Sulejko postane gotovo kristijan. Ampak predsodki, veste . . .

— Da, da, predsodki . . .

To pot se je Aleksejevič že prav neprijetno počutil. Vraga — on naj pomaga svojemu tekmecu, da dobi tisto nevesto, ki je sam o njej sanjal! Ivan Aleksejevič pa je bil dobra duša. Kaj bi bilo tudi pomagalo, če bi ji odrekel svojo podporo? Njegove lastne nade so že splavale in Micika — ako ne more storiti druzega za njo, naj pa bode. Saj mu tako zaupa! Vzdihnil je sicer globoko in to se je zgodilo še večkrat, ali Micika je dobila Sulejka — z Aleksejevičevo pomočjo . . .

In minulo je nekaj časa. Ivan Aleksejevič se je umiril radi dražestne kraljice noči — saj tisto le ni bila globoka ljubezen, temveč samo zaljubljenost. Morda jej je bilo največ krivo ono razburjenje želja, ki se je vršilo brez njegovega intelektualnega vpliva. In te želje se niso samo zbujale, nego so rasle, dvi-

gale se, krepčale in zmagovale. Prišli so zopet dnevi, podobni tistim, ki jih je pred skoro desetimi leti preletal po Tuškancu, moreč si dušo in srce. Ljubiti, ljubiti! se je zopet oglašalo v njem, a „ljubljen biti“, bi se bilo moralo pravzaprav izgovarjati. V tem napetem duševnem razpoložaju je bil, ko se je seznanil z učiteljico Gabrijelo Tirisevo. Ponosno dekle! Ponosnega telesa in ponosne duše. Njena visoka, gobčna postava je pokazovala klasične oblike, ki bi bili lahko navdušili kakšnega Frdijo. Njeni svetli modri lasje so se bleščali kakor zlato, njene modre oči so izvajale ogromno svoto življenja in življenske moči, a skrivale so nekaj čarovnega, kar je moralo tičati globoko, globoko v njej. Bila je moderna žena, vsestransko izobražena, brez predsodkov, in dobra slikarica. Aleksejevič jo je spoznal na nekem učiteljskem zboru, kjer je ognjevito zagovarjala neke nove predloge, tičoče se deloma društvenih uredeb, deloma pa pedagogike. Govorila je prepričevalno, strastno, videlo se je, da polaga vso svojo duso v govor, ki se je dozdeval večini poslušalcev čuden. Bile so nove, mnogim povsem neznane, pa tudi neumljive ideje. Aleksejevič pa jo je poslušal, kakor kakšnega preroka . . .

Pozneje je prišla nekoč v njegovo uredništvo. Prinesla mu je članek o novih nalogah slikarske umetnosti. Razgovarjala sta se o njenih idejah in kmalu sta se prepričala, da sta si v marsičem zelo sorodna. Govorila sta dolgo in potem sta si obljubila, da bodeta še večkrat debatirala o duhu svojega časa in o njegovih zahtevah. To se je tudi zgodilo, češče in češče — in ob teh pogovorih je zalezla tista globoka, vsemogoča ljubezen, ki zna vse porušiti, pa tudi vse zgraditi v Aleksejevičevo srcé. In ž njo peklensko trpljenje in nebeške nade.

Dolgo ni hotel sam sebi verjeti. Morda je zopet samo zaljubljenost? Ali kmalu se je prepričal, da je prava, koprneča, zahtevajoča ljubezen, ki pomeni nesrečo, ako ne doseže svojih ciljev. On ni vedel, ali je ona opazila, kaj kipi v njem. Izrekel ni še besedice . . . Ali čutil je, da bi bilo grozno zanj, ako bi zopet doživel razočaranje. Pa tega ni niti verjel. Tako se strinjata, če tudi ne v vseh posameznostih, pa tembolj v glavnih idejah upa, kaj to, če se strinjata? Ali on jo ljubi, kakor je samo enkrat ljubil — takrat! Zakaj se ne bi izpolnile njegove nadeje? Zakaj ne?

Vpraševal je samega sebe, odgovor pa mu je dala Gabrijela. Neki dan je privihrala v njegovo uredniško sobo, sedla na naslonjač, pa začela pripovedovati brez pozdrava, brez uvoda.

— Čuj me, pa se čudi. Čudno je, marsikomu se bo zdelo še drugače, ali meni ni nič mar. Ali poznaš Gabrika? Kiparja Gabrika? Pravi potepenec je. Na njem ni menda nič dobrega, samo talentiran je jako. Lep tudi ni, njegove ideje so mojim dijametralno nasprotne, nepraktičen je do zla boga; jaz res ne vem, kaj bi povedala dobrega o njem. Nekaj ciganskega pa tiči v njem, prav ciganskega, drugače ne morem povedati. Vsa družba ga ceni za malo in ga imenuje ničvredneža. Ta človek bi bil zmožen, da bi pretepal svojo ženo. In glej — Ti si prvi, ki mu to zaupam in za sedaj tudi edini — glej, tega človeka ljubim. Da ti veš, kako ga ljubim! Blazna sem po njem in vzela ga bom . . .

Ivan Aleksejevič mi je povedal vso stvar. Njegov glas je bil zdaj ironičen, zdaj resno bolesten; zdaj trd kakor jeklo, zdaj mehak kakor maslo Kateri je bil pravi ton njegovega bistva, mi ni lahko povedati. Ivan Aleksejevič je jako bled, nervozen, sam pa pravi, da je bedasto smešen. In melanholičen, nevarno melanholičen je, ker ga imajo ljudje tako radi in ker mu tako zaupajo . . .

Novice.

— **Osebne vesti.** Deželnoknežjim komisarjem pri pri kranjski trgovski in obrtni zbornici je na mesto dvornega svetnika dr. pl. Rülinga imenovan deželnovladni svetnik g. Gustav Kulavics. Deželnovladni koncipist gosp. dr. Frid. Lukan pride k deželnemu šolskemu svetu, konceptni praktikant gosp. R. Svetek pa k okr. glavarstvu za ljubljansko okolico.

— **Kopitarjeva korespondenca.** Pripravlja se popolna izdaja Kopitarjevega dopisovanja. Da se zbere gradiva kolikor mogoče popolno, obračamo se do vseh lastnikov Kopitarjevih in Kopitarja tičočih se pisem, da jih blagoizvolijo poslati bodisi v izvirniku ali pa v diplomatično natančnem prepisu, v porabo gg. izdateljema, dvornemu svetniku Jagiću in Ferd. Menčiku (Wien, I., Josefsplatz, Hofbibliothek). Pisma se bodo takoj, ko se literarno porabijo, z zahvalo vrnila lastnikom.

— **Konec šolskega leta.** Na ljubljanskih ljudskih šolah je bilo 15. t. m. zaključeno šolsko leto na običajni način Istotako tudi na onih državnih šolah, na katerih se šolsko leto radi maturitetnih izkušenj ni že prej zaključilo.

— **Državne podpore obrtne nadaljevalne šole.** Naučno ministrstvo je za tekoče leto dovolilo podpore naslednjim obrtno-nadaljevalnim šolam in sicer: šoli v Postojni 640 K, v Škofjiloki 650 K, v Kočevju 760 K, v Krškem 580 K, v Kranju 700 K, v Ljubljani 4600 K, v Metliki 820 K, v Tržiču 780 K, v Radovljici 800 K, v Ribnici 700 K, v Novem mestu 900 K, v Kamniku 780 K, v Šmartnem pri Litiji 600 K, v Toplicah-Zagorju 480 K in v Št. Vidu nad Ljubljano 900 K.

— **Reparticija rekrutov.** Glasom reparticije so se letos potrjeni, v Ljubljano pristojni mladeniči uvrstili tako, da je žrebna številka 89/I zaključna številka rekrutnega kontigenta vojske, žrebna številka 7/II pa zaključna številka rekrutnega kontingenta domobranstva. Nadomestni rezervisti se uvrste v vojsko in domobranstvo pri kontingentnem obračunu in eventualnem primankljaju v rekrutnem kontingentu se pokrijejo s čezštevilnimi po vrsti žrebnih številk.

— **Pomenljiv sklep slovenske posojilnice.** Občni zbor okrajne posojilnice v Ljutomeru je sklenil, naj se od čistega dobička za leto 1901., 4699 kron 36 stot., porabi polovica za premoženje rezervnega fonda, polovica pa se naloži kakor ustanovni fond za slovensko meščansko šolo v Ljutomeru! Izvrstna misel!

— **Belopeški gozdi.** Dolgoletni prepir zaradi belopeških gozdov, oziroma zaradi pravic do nekega užitka pri teh gozdih, je bil te dni poravnan iz lepa in je bila med erarjem in interesiranimi posestniki sklenjena v tem smislu sestavljena pogodba.

— **Nov disciplinarni zakon za učiteljstvo na Štajerskem.** Naučni odsek v štajerskem deželnem zboru se bavi že od začetka zasedanja z novim disciplinarnim zakonom, kakoršnega zahteva povsod učiteljstvo. Načrt je že izgotovljen, ter se skliče enketa ljudskošolskih in meščanskih učiteljev. Izjave te enkete bodo merodajne za tozadevni zakon.

— **Shod ekspertov za streljanje zoper točo** bode od 20. do 25. t. m. v Gradcu. K temu shodu je c. kr. poljedelsko ministrstvo odposlalo gg. Boh. Skalickega in Fran Gombača.

— **Družba sv. Mohorja** praznuje letos petdesetletnico svojega obstanka.

— **Tržaška policija** dobi v lastno obrambo revolverje, kakor jih ima policija na Dunaju in v Pragi, to pa zaradi množečih se napadov na redarje.

— **Umrli.** Umrl je v Ljubljani v starosti 76 let zasebnik gosp. Fran Vovk, svoj čas uradnik ranjkega dr. Lovro Tomana in pozneje dr. Sajovca. — Nagloma je umrl znani veletržec in posestnik gosp. Ignacij Wutscher na Dol. Brezovici pri Št. Jerneju. — V Ilirski Bistrici je umrla Helena Hrvatič, vdova c. kr. finance stražnika, 87 let stara. Umrla je od 1855. leta naprej, torej celih 47 let, uživala pokojnino, dosti let po 16 krajcarjev na dan, poslednja štiri leta po 400 kron na leto.

— **Velika eksplozija v Trstu.** V delavnici pirotehnika Ant. Cargnilettija v predmestju Magdalenskem se je primerila v soboto močna eksplozija. Posestnik in njegov 11letni sin sta ubita, poslopje je popolnoma porušeno.

— **Tatvina pri Recknagelnu.** Minoli teden je ukradel dosedaj neznan tat iz blagajne v Recknagelnovi prodajalnici 266 kron. Tatvina se je izvršila med časom od $^1/_2$1. do $^1/_2$2. ure, ko ni bilo nikogar v prodajalnici. Ob $^1/_2$1. uri so šli vsi uslužbenci iz prodajalnice. Takrat je bil še denar v blagajni. Vrata, ki drže v vežo, so znotraj zaprta in ključi so se pustili v vratih. Vrata na cesto so se zunaj zaprla in se je gospa pri obeh vratih osebno prepričala, da so zaprta. Ko se je prodajalna odprla, opazil je vajenec, da so vrata v vežo odprta. Kmalu nato so tudi opazili, da je izginil ves denar iz blagajne, razun drobiža. Slučajno je bil tega dopoludne izvanredno dober skupiček in je tat moral to vedeti. Domneva se, da si je tat v zadnjem momentu pred zatvoritvijo prodajalnice in potem, ko so bila vrata v vežo že zaklenjena, prisvojil ključe od teh vrat in je potem, ko so uslužbenci odšli, odprl vrata v veži odzunaj, šel v prodajalnico, ukradel denar, utaknil ključe zopet od znotraj v vrata in odšel. Na vsak način je moral biti tat z razmerami v prodajalnici dobro znan.

— **Samomor.** V nedeljo zjutraj so našli v smrekovem gozdiču na Gradu obešenega sodarskega pomočnika Ivana Fona. Truplo je bilo že mrzlo in se je samomor moral izvršiti že ponoči. Fon je prišel v soboto popoludne k neki stranki na Marije Terezije cesti št. 6 in si je najel sobico. Na večer je prišel spat. Vedel se je tako čudno, da je njegova gospodinja takoj opazila, da ni pri pravi pameti. Drugi dan ni hotel vstati iz postelje in je ležal do 6. ure popoludne. Na prigovarjanje gospodinje je vstal in odšel in se ni vrnil več. Fon je star 36 let in je doma iz Bovca na Goriškem. Bil je sodarski pomočnik pri sodarju Bugenigu.

— **Nepreviden kolesar.** Na Bleiweisovi cesti je v sredo popoludne mizar K. J. s kolesom podrl na tla Mihaela Rezarja, hlapca pri Bugganigu na cesti na Rudolfovo železnico. Mihael Rezar ima na desni rami in na desnem stegnu več kožnih odrtin.

— **Tat na državnem kolodvoru.** V torek je zasačil neki železniški uslužbenec v podstrešju državnega kolodvora nekega človeka, ki se je skrival za zaboji. Uslužbenec je sumljivega človeka prijel, a ta se mu je iztrgal iz rok in je ušel proti mestu.

— **Desno roko spahnil** si je delavec v tobačni tovarni Josip Peklenk, ko se je po končanem delu v šali ruval z nekim tovarišem.

— **Za oslovo senco.** V neki vasi blizu Beljaka so našli tamošnjega dninarja in črevljarja zadavljenega. Pozneje se je zvedelo, da ga je njegov sosed zato umoril, ker mu črevljar ni hotel obljubiti, da mu naredi v nekem gotovem času črevlje. Storilca, ki je storil grozni čin v pijanosti, so že zaprli.

— **Požar.** Dne 10. t. m. zjutraj ob 2. uri nastal je pri grajščaku Janku Urbančiču na Turnu pri Predvoru požar, kateri je v hitrem času upepelil hleva, pode in kozolce. Zgorelo je tudi pet goved — drugo živino so še rešili — ter mnogo poljskega orodja, voz itd. ter ves letošnji pridelek mrve in detelje. Požarna bramba je prišla na lice mesta kmalu v začetku požara, toda rešiti se ni mnogo več dalo, ampak se je le ogenj omejeti mogel, da se še grajščina ni unela. Grajščak je zavarovan pri „Generali“. Škode je kakih 20.000 kron. Ogenj je bržkone zanetila zlobna roka.

— **Veliko zavarovanje.** Znani fabrikant torpedov John Whithehead z Reke je 9. aprila t. l. umrl na Dunaju. Bil je zavarovan pri znameniti angleški zavarovalnici za svoto 200.000 frankov. Ta svota je bila te dni izplačana zastopniku dedičev.

— **Reklama!** V listih se čita, da je svetovnoznana parfumerijska tovarna „Kalodont“ F. A. Sarga & Comp. na Dunaju ob priliki tekmovalne vožnje iz Pariza na Dunaj došlim avtomobilom pripravila iznenadenje. Vsakemu izmed inostranskih gostov je bila vročena krasno opremljena košarica z glicerintoaletnimi, kakor tudi z znano zobno-creme „Kalodont“, kar je pač ne samo dobrodošlo, temveč tudi praktično darilo.

— **Mednarodni dijaški kongres** bode meseca septembra v Budimpešti. Vabila na kongres so se inozemskim vseučiliščem že odposlala. Kongres bode podpirala materijalno in „moralno“ ogrska vlada. Svečano ga bode otvoril minister Vlasič. Priredili se bodo dijakom izleti in sijajne gledališke predstave v budimpeštanski operi.

— **Židje na Ogrskem.** Neki ogrski list toži, da vsa višja in važnejša mesta pri uradih zastopajo skoro samo — židje. Temu se ni čuditi, ko je vender v srednjih višjih šolah nad polovico slušateljev — židov, ki potem rivilizirajo in se vsprejmo pri spraznjenih mestih s krščanskimi kandidati. Tako je sedaj popolniti okoli 59 profesorskih mest, za katere se potegujejo v nebrojnem številu skoro samo židje! Za druga mesta je med 30 kandidati 15 židov, in še nekje drugje od ravno toliko kandidatov s krivim nosom. A najhujše pri tem je, da taki krivonosi kandidati zasedajo mesta v katoliških šolah. Kako to upliva potem na učečo se mladino, si lahko mislimo. Na Ogrskem je pravi Eldorado za žide, kar je popolnoma umevno. Vsaj v ministrstvu, posebno v prometnem, pri vladi in pri državnih železnicah kar mrgoli krivonosih in okroglonogih uradnikov.

— **Ne kadite v postelji!** Mesarski pomočnik Jožef Gally iz Budimpešte je imel to slabo navado, da si je privoščil v postelji pipico tobaka. Zastonj so mu odgovarjali. Zadnjega junija je zopet kadil iz svoje pipice, a v tem je zaspal, s pipice se je streslo in posteljna oprava se je zažgala. Ko so sosedje opazili ogenj in prišli na pomoč, ležal je Gally nezavesten na postelji. Bil je težko in nevarno sežgan na nogah in rokah.

— **Trikrat ločena.** Wanda pl. P. je vložila pri dunajskem civilnem sodišču tožbo v svrhu ločitve zakona. V tožbi navaja, da je ta njen zakon že tretji, in da so bili vsi 3 zakoni — nesrečni. Prvi mož je bil kar 20 let starejši od nje in zato je čutila nežno čuvstvo do nekega mlajšega poročnika pri katerem je pa zaman iskala sreče. Nato je vzela sedanjega svojega moža, pri katerem je pa našla, da so socijalne, duševne in značajne diference nepremestljive. Prosi torej, da se naj ločita radi nepremagljive nenaklonjenosti.

— **Gnila občina** je Szatmarska na Ogrskem. V tej občini se vrši 178 disciplinarnih preiskav radi službenih nerednostij. V preiskavi so podžupan, razni občinski svetovalci in uradniki, notar, zdravnik, sodnik, razni pisarji in dr. Nekatere preiskave se vrše že 12 let, druge po 6, 4, 3, 2 ali 1 leto. 159 uradnikov in javnih funkcijonarjev je toženih radi lahkomiselnosti, nerednosti in zlorabe pri manipulaciji z denarjem. 27 uradnikov je bilo že odpuščenih. To je občina!

— **Srednješolcem za počitnice** je legiral še živeči ogrski grof Ivan Palffy del svoje krasno ležeče graščine Biebersburg ter 7000 oralov nji pripadajočega gozda. Vrednost vsega daru presega 1 milijon gld. Ta počitkolonija sprejme vsako leto lahko po 120 srednješolcev. Sprejemali se bodo učenci sem brez razlike vere. Ni pa za enkrat povedano očitno, ali bo odprta graščina tudi slovanskim ogrskim srednješolcem — Kako merodajnih posledic za vso Ogrsko utegne postati ta narodu namenjeni dar, ve oni, kojemu je pred očmi, koliko uplivajo razne razmere na učenca srednješolca uprav ob počitniških dobah. Če se ravna ta srednješolska medpočitniška kolonija tako, da se urrdi po nji došlecem tudi verski, nravstveni ter pravični narodni čut, potem stori ta dar grof Palffyjevo ime neumrjoče svojemu narodu. Nemogoče pa ni, da se ob napačnem upraviteljstvu premeni učinek takega daru tudi v dvoje brušeni meč, ki strupene rane zavda tam, kamor zareže.

— **Bestijalen umor.** V Budimpešti je umorila Ester Petro, soproga mizarskega pomočnika, 60letnega zlatarja Aleksandra Erdeja, kateremu je bila dolžna precejšno svoto denarja. Erdej ni imel prodajalne, hodil je od hiše do hiše ter oddajal zlatnino za plačilo na obroke. Imel je odjemalce zlasti med delavci in sploh nižjimi in srednjimi stanovi. 2 t. m. je šel zjutraj od doma, ker je vedno sam pobiral mesečne obroke; proti večeru je prišel k Estri Petro, ki mu je imela plačati 12 kron. Ker Petro ni imela denarja, se je začel med njima prepir, tekom katerega je udarila bestijalna žena Erdeja po glavi, da se je zgrudil na tla Potem ga je zadavila in skrila v svoji postelji. Pozneje je odsekala mrtvecu obe nogi, dala ga je v otroški voziček, pokrila z belorudečim prtom, ter ga peljala na lesni trg, kjer je zvrnila voziček, pustila truplo na tleh, in nato z vozičkom urno odšla. Petro je Erdeja tudi oropala, našli so pri njej mnogo zlatnine in 80 kron denarja. Sama trdi, da njen mož ni ničesar vedel, neka priča pa je izpovedala, da sta prinesla voziček s truplom dva moža na cesto. Petro je stara 22 let, ter je mati dveh otrok.

— **Bitka v šoli.** V Jušmenu v neki ubožni vasi blizu Gdanskega so napadli nedavno učenci učitelja Borcherta s palicami; največji deček je vodil bitko. Toda učitelj se je tako dobro branil, da so dečki naposled pometali palice v stran in zbežali domov.

— **Hipnoza pri izdiranju zob.** Nekemu 18letnemu črkostavcu v Strassburgu so morali nedavno izdreti tri zobe. Ker se je zdravnik bal, da bi mladenič ne zdržal bolečin, ga je hipnotizoval, na kar mu je brez težave izdrl vse tri zobe, ki so imeli nenavadno močne korenine. Mladeniču je rekel zdravnik pred operacijo, da mu mora zobe le preiskati, in res ni ta vedel, ko se je prebudil, da je zgubil zobe. Tudi krvi se je pri izdiranju malo pokazalo, zato pa se ta način izdiranja zob najbrže splošno uvede.

— **Zdravilo zoper raka.** Švedski zdravnik Howitz razlaga svojo metodo o zdravljenju raka V bolni del se brizgne klorätyla ali arätyla, ki povzroči naglo ohlajenje do 60 stopinj pod normalo. In v tem stanju morajo baje poginiti provzročitelji bolezni. V 34 slučajih je poskušal svojo metodo vedno z dobrim uspehom Ako pa se z novim sredstvom tudi bolezen povse ne ozdravi, olajša se vender bolniku znatno bolečine.

— **Garibaldi v jami.** General garibaldincev Menotti Garibaldi je menda nekoliko vinjen šel na svojem posestvu v Carrano po neki postranski poti. Naenkrat je padel v 8 *m* globoko jamo, za katero ni vedel, a na dnu koje je bilo na njegovo srečo do dva metra vode, ki se je vsled dežja notri vlila. Okopan se je streznil in začel upiti na pomoč. Prihiteli so težaki in rešili dragoceno življenje italijanskega generala.

— **Toča je ustavila vlak.** Na ruski progi Kursk-Harkov Sebastopol so se morali ustaviti vsi vlaki, ker je bila proga pokrita z ledom toče. Kolesa se niso vrtila, dokler niso tira očistili toče.

— **Pokopališče za samomorilce** imajo v znanem shajališču hazardnih igralcev v Monte Carlo. Novo žrtev so pokopali zadnji čas. V obližji mesta se je našel mrlič brez rok in ene noge. Zdravniki so rekli, da je moral mrlič najmanj dva meseca ležati na mestu, kjer so ga našli. V žepu mrličevem se je našlo pismo, v katerem je samomorilec pisal, da je vzrok samomoru nesreča pri igri. Izgubil je en sam večer 48.000 kron. Pismo ni imelo nikakega podpisa.

— **Dveletna vojaška služba na Francoskem.** Na Francoskem je vlada predložila zbornici zakonski načrt, da se uvede dveletna vojaška služba. S tem odpade v Francoski armadi naenkrat 50.000 mož. Da se pokrije ta primankljaj, namerava vlada namestiti vsako leto 30.000 mož več v vojaški službi. Nadalje bo razne pomožne vojaške oddelke, kakor gasilce, godce itd. pridelila aktivni armadi. Upeljava dveletne službe ne dela torej francoski vladi mnogo preglavic. Vojaški krogi pa so s to premembo jako nezadovoljni. General Voisin je izjavil, da kdor glasuje za dveletno vojaško službo, da bo ta po njegovem mnenju glasoval za razkosanje Francije.

— **Samostan na vodi.** V Taganro na Ruskem je prišel v ondotno morsko luko redek gost, ki je zbudil v Taganroku splošno pozornost. Prijadrala je velika ladija „Pokrow Presswatyja Bogorodyci“, last Panteleisnovskega samostana (nezedinjenih Grkov) na gori Athos Ladija je popolni samostan. Kapitan in vsi mornarji so menihi z gore Athos in nosijo meniško obleko. Črno pobarvana ladija z velikim belim križem ima kapelico, v kateri kapitan oče Gerassino opravlja vsak dan službo božjo. Na ladiji se strogo izvršujejo samostanska opravila. Ladija je pripeljala sveto olje z gore Athos za ruske samostane.

— **Luccheni morilec cesarice Elizabete, zblaznel.** O morilcu naše cesarice se poroča, o njegovem duševnem razvoju in vzgoji sledeče: Njegova mati je bila dekla, katero je zapeljal nek propali pijanec, ter jo potem zapustil. Ona je na to izročila dečka najdenščini, ter se preselila v Ameriko. Lucchenija so dali v rejo neki družini, kjer se je samo pohujševal. Ko je odslužil vojaščino, začel je potovati, ter prišel v Budimpešto. Ker ni dobil službe, so ga z odgonom prepeljali v Italijo. Bil je sila domišljav in predrzen Po vsej sili je hotel dobiti italijansko državno službo, ter bil zato 8 mesecev prostovoljec pri armadi v Afriki. Ko se je povrnil, je zahteval trikrat pismeno in jako ostro službo. Ker je ni dobil, si je domišljeval, da se mu godi krivica, ter je postal anarhist. Stradal je in se potikal okoli in končno prišel umorit avstrijsko cesarico Pred sodniki se je vedel predrzno, v ječi pa je postal ponižnejši in večkrat je jokal. Sedaj pa je ta morilec, ki je prizadel toliko žalosti avstrijskim narodom, zblaznel. Lucchenija imajo na vesti oče in mati, ter propali redniki.

— **Lov za rodbino Humbert.** Sleparske rodbine Humbertove francoska policija ne more najti. Sedaj mislijo v Parizu, da Humbertovi Francije sploh niso zapustili, nego so celo v Parizu samem. Zato se je vršilo že več hišnih preiskav. Celo pri dveh sodnikih so stikali za sleparji. Baje so našli sledove, da so bili nekaj časa sleparji skriti v Parizu.

— **Kaj naj pijemo po leti.** Alkohol pa vročina, to sta si dve popolnoma nasprotne stvari, torej se pred vsem moramo varovati pijač, ki imajo mnogo alkohola v sebi. Dasi nas isti za prvi hip oživlja in krepča pa se kasneje čutimo po uživanju alkoholičnih pijač tembolj trudni in izmučeni posebno v vročih časih. Zdravniki trdijo, da v poletni vročini prav mnogo ljudi zadene kap ravno vsled tega, ker so pili premočne pijače. Lahko pivo, voda pomešana z malo jesihom, limono, katero vse ima v sebi ogljenčevo kislino. Tudi luščine od limon ali pomaranč gristi ali na vodi namočene piti je jako zdravo in gasi uspešno žejo, kakor je sploh sadje, naj si bode kakršnokoli, jedno najboljših tešil žeje. Tudi mleko mešano z vodo priporočajo nekateri kot izborno pijačo. Kave, prave zrnate kave pa se je v poletji ogibati več ko je mogoče.

— **Največja ljudska šola** je vsekakor židovska brezplačna šola v Ball Lane, najubožnejšem delu Londona. Ustanovljena je bila l. 1791. Podpirali so jo zlasti Rothschildi in jo tudi sedaj še podpirajo. Ta šola je velikansko poslopje, ter ima 44 velikih sob za dečke in 27 sob za deklice.

— **Ženska moda.** Omožene žene v Evropi nosijo poročni prstan. Na Japonskem si pobarvajo zobe s kitajskim črnilom, malajska gospa si zakrije prsa, katere je imela razgaljene, dokler je bila samica, Papuanke si po poroki s tankim količkom presujejo zgornjo ustnico, žene kaferskih Zulov nosijo po poroki predpasnik.

— **Petvinarski hotel.** V Novem Jorku so ustanovili hotel, kjer obeduje za pet vinarjev. Za ta denar se dobi krožnik grahove juhe ter porcija jedi iz turščine ali ovsene moke. In ta obed zadošča tudi delavnemu človeku, ako si ga privošči trikrat na dan, tako, da stane hrana revežev 15 vin. na dan, dočim se pri nas še enkrat človek ne nasiti v hotelu niti za 50 vin.

— **Lepi dnevi v različnih deželah.** Pod lepimi dnevi razumemo one, katere nam jasno solnce veselo obseva. Teh ima v Evropi španjska dežela največ. Ondi sije na leto solnce skupno več nego 3000 ur. Za njo pride Italija, ki ima po strokovnjaških računih 2300 ur solnca, potem Francoska z 2100, Avstro-Ogrska z 1900, Nemška z 1700 in nazadnje Angleška z 1400, toraj več kakor polovica manj, kakor na Španjskem. Naravno je torej, da je v megleni Angleški največ dežja in snega, kar se opaža posebno v Londonu, kjer po cele tedne ne pridejo ni za hip iz svoje megle, ter imajo desetkrat dež mej tem, ko ga imajo v Parizu samo jedenkrat.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 12. julija t. l.: 52, 36, 18, 69, 80.
V Trstu dne 12. julija t. l.: 72, 53, 49, 76, 86.
V Pragi dne 16. julija t. l.: 41, 21, 76, 64, 8.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 18. julija 1902. Pšenica K 10·— h, rž K 7·— h, ječmen K 7·— h, oves K 8·— h, ajda K 6·50 h, proso K 6·— h, turšica K 6·30 h, leča K 12·— h, fižol K 7·— h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

15

Da se zamore ceni **bazarski** ali **tržni robi** v okom priti, me je ena največjih švicarskih tovarn za ure pooblastila tako dolgo, da je kaj zaloge, kot **reklamo**, žepne ure prav fino izdelane skoraj **zastonj** prodajati. (9—15)

K vsaki uri se dobi usnjati tok in novoizumljeno pomanjšalno zrcalo **zastonj.**

K vsaki uri se dobi usnjati tok in novoizumljeno pomanjšalno zrcalo **zastonj.**

gld. 2·10	nikelnasta anker-remont. žepna ura s posrebernjeno francosko verižico in tokom.
gld. 4·20	prava srebrna remont. ura s posrebrnjeno amor. žepno verižico in tokom.
gld. 4·70	prava srebrna remont. ura za dame s posrebrnjeno angleško verižico in tokom.
gld. 11·—	prava 14karat zlata remont. žepna ura v lepi baržunasti škatulji in elegantno verižico.

Za vsako uro se jamči 3 leta.

Nepovoljne se zamenja ali denar nazaj pošlje, torej brez rizike. — Tem enaka naznanila so ponarejena. — Pošilja se proti gotovini ali po povzetju.

E. Holzer

tovarniška zaloga ur in zlatnine na debelo.

Založnik avstrijske c. kr. uradniške zveze itd.

Krakovo, Stradom 18.

Avstrijsko.

Ilustrovani ceniki zastonj in franko.

Agentje se sprejmejo.

Odgovorni urednik **Rajko Pirkovič.** — Tisk in založba **J. Blasnikovi nasledniki.**